

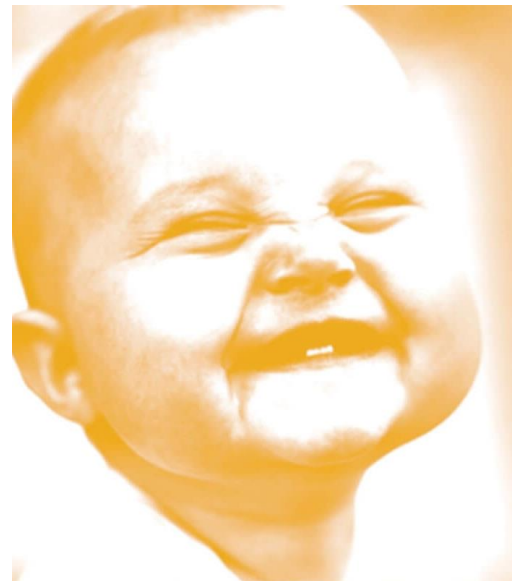
lääkäiden palvelut uudistuvat

**Vammaispalvelujen
neuvottelupäivät 10.2.2022**

**Jaana Huhta,
hallitusneuvos**

Tässä esityksessä

- **lääkäiden henkilöiden palvelujen vahvistaminen hallituskaudella**
- **Toisen vaiheen uudistuksen keskeiset tavoitteet ja ehdotukset**
- **Kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaaminen**
- **Kotiin annettavia palveluja koskevan palvelujärjestelmän muutokset**
- **Vanhuspalvelulain muutokset**

Hallitusohjelmatavoite: Ikäystävällisyyden edistäminen

Palvelujen parantaminen:

- Kehitetään erilaisia palvelumuotoja, kuten perhehoitoa ja muita välimuotoisia ratkaisuja
- **Säädetään henkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta (0,7) ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä -> laki voimaan 1.10.2020**
- **Vahvistetaan kotihoidon resursseja ja laatua sekä kehitetään omaishoitoa**
- Otetaan käyttöön uusia työtapoja ja teknologiaa
- Kehitetään omavalvontaa ja tehostetaan viranomaisvalvontaa

lääkkäiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn vahvistaminen hallituskaudella

- lääkkäiden palvelujen laatusuositus 2020-2023 → 1.10.2020
- Poikkihallinnollinen ikäohjelma vuoteen 2030 väestön ikääntymiseen varautumiseksi
- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hanke
- Osana Tulevaisuuden sotekeskus-ohjelman hankekokonaisuutta toteutettava Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille -hanke

2 vaiheen uudistuksen päätavoitteet; HE 231/2021 vp)

1. Iäkkäiden kotihoidon turvaaminen

- iäkkäiden saatava palvelutarpeitaan vastaavat palvelut
- henkilöstön riittävyys varmistettava (pito- ja vetovoimatekijöitä vahvistavia keinoja muun ohjauksen lisäksi myös lakiin)

2. Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon väliin joustavia asumis- ja palvelukokonaisuuksia

3. Henkilöstön riittävyyden, palvelujen laadun ja asiakastyytyväisyyden vahvempi seuranta

- vertailukelpoista tietoa palvelujen hankinnan ja valvonnan tueksi

Muutettavat lait

1. SOSIAALIHUOLTOLAKI (SHL)

- Muutokset sosiaalihuoltolakiin, koskee kaikkia asiakasryhmiä (esim. kotihoidon uudistukset hyödyttävät mm. omaishoito- ja lapsiperheitä)
- Muutoksia palvelujärjestelmään, palvelujen toteuttamiseen ja laatuun

2. VANHUSPALVELULAKI

- Muutoksia iäkkäiden palvelujen toteuttamiseen ja laatuun, seuranta vahvistuu
- Pitkäaikaishoito sosiaalihuollon laitoksissa poistuu iäkkäiden palveluista 1.1.2028 alkaen.
- Muut muutokset vahvistavat SHL:n muutoksia iäkkäiden osalta

Lisäksi teknisiä muutoksia asiakasmaksulakiin ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettuun lakiin

Kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaaminen

- 1. Kotikäyntien hyvä suunnittelu:** työajan käytön optimointi ja ruuhkahuippujen tasaaminen, mm. hoiva-avustajien osaamisen hyödyntäminen siihen sopivissa tehtävissä, eettisen kuormituksen vähentäminen (46 b §)
- 2. Teknologian hyödyntäminen:** mm. kotikäyntejä etäyhteyksin, hoivateknologia työntekijän työtä helpottamaan (46 b § 2)
- 3. Toimintayksikön johdon reagoitava välittömästi työvoiman vajeeseen käytettävissään olevin keinoin** (46 b § 3, 49 b §)
- 4. Henkilöstön riittävyyden varmistamista painotetaan omavalvonnassa sekä toimintayksikön johtajan tehtävänä** (46 a §, 47 §)
- 5. Vanhuspalveluihin kohdistuvaa THL:n seurantaa ja sitä koskevien tietojen julkistamista laajennetaan koskemaan myös kotihoitoa** (VanPalL 24 a §)

Kotiin annettavia palveluja koskevan palvelujärjestelmän muutokset

- Yhdistetään kotipalvelu ja kotisairaanhoido kotihoitoksi (19 a §)
- Kotihoitoa järjestettävä vuorokauden ajasta riippumatta (19 a § 3)
- Tukipalvelut erilliseksi sosiaalipalveluksi (19 §)
 - Tukipalvelujen tarve ensimmäisenä
 - Voi myöhentää kotihoiton ja muiden palvelujen tarvetta
 - Korostaa hyvinvointialueen järjestämisvastuuta; arviointi, suunnitelma, päätöksenteko
- Lapsiperheen oikeus kotipalveluun omaksi pykäläkseen (18 a §)
 - Sisältö ja oikeus palveluun palveluun eivät muutu, säännöksen alkuperäinen tavoite korostuu
- Turva-auttamispalvelu hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaksi sosiaalipalveluksi (19 b §)
 - Palvelu tukee kotona asumista ja myöhentää muiden palvelujen tarvetta.

Asumispalvelujen keskeiset muutokset 1/2

Yhteisöllinen asuminen (21 b §)

- Korvaa nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen
- Hyvinvointialueen järjestämää asumista, joka perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan sekä hallintopäätökseen
- Esteetön, turvallinen asumisyksikkö, jossa asiakkaan käytössä on hänen tarpeitaan vastaava huoneisto ja jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa
- Yhteisöllisen asumisen saannin edellytykset vastaisivat asiasisällöltään pääosin nykyisiä palveluasumisen saannin edellytyksiä. Yhteisöllistä asumista järjestettäisiin henkilölle, joka tarvitsee hyvinvointialueen järjestämää asumista sen vuoksi, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi edellytetään, että henkilön hoidon ja huolenpidon tarve on kohonnut toimintakyvyn alentumisen johdosta.
- Palvelut erotetaan asumisesta ja ne järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisina palveluina (kotihoito, muut kotiin annettavat palvelut, myös omaishoito mahdollinen)
- Palveluja voivat tuottaa eri toimijat; palvelut rekisteröinnin ja valvonnan suhteen yhteisöllisestä asumisesta erillinen kokonaisuus

Asumispalvelujen keskeiset muutokset 2/2

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen (21 c §)

- Vastaa nykyistä ns. tehostettua palveluasumista, sisältö ja palvelun kriteerit säilyvät pääosin ennallaan (asunnon ja palvelun tarve)
- Asuminen kuten yhteisöllisessä asumisessa, mutta paikalla henkilöstöä ympärivuorokautisesti
- Sisältää nykyiseen tapaan hoidon ja huolenpidon lisäksi täyden yöspidon, ml. yhteisöllinen toiminta
- Palvelun toteuttamisen sisältö ennallaan (yksityisyyden kunnioittaminen, osallisuuden tukeminen, huolehtiminen kuntoutuksen ja muiden terveyspalvelujen saamisesta)

Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhdistäminen 1/2

- Voidaan toteuttaa samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa (46 c §)
- Rakennuskokonaisuuteen voi kuulua myös ns. tavallisen asuntokannan asuntoja
- Kun asukkaalla toimintakyvyn alenemisen vuoksi tarve siirtyä yhteisöllisestä asumisesta tai tavallisesta asumisesta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, on tehtävä palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma sekä niihin pohjautuva hallintopäätös ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisestä.
- Asiakkaan edun mukaisesti arvioitava, voidaanko ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelut tuoda asiakkaan nykyiseen kotiin vai onko olemassa jokin asiakkaan edun kannalta olennainen syy, jonka vuoksi hänen olisi siirryttävä toiseen asuntoon.

Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhdistäminen 2/2

- Henkilöstön mitoitukseen sovelletaan vanhuspäalvelulain säännöksiä ympärivuorokautisen hoidon vähimmäismitoituksesta siltä osin kuin kohteessa järjestetään ympärivuorokautista palveluasumista iäkkäille henkilöille. Henkilöstön vähimmäismäärän on vastattava kulloistakin ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmäärää.
- Muilta osin laki ei edellytä, että kohteessa on asukkaiden palveluja varten erikseen palkattu henkilöstö. Palvelut järjestetään erikseen esimerkiksi kotihoitoa ja tukipalveluja koskevien säännösten mukaisesti.
- Samaa henkilökuntaa voidaan hyödyntää kaikkien asukkaiden palveluissa, huomioiden kuitenkin se, että ympärivuorokautisen palveluasumisen lakisääteinen mitoitus toteutuu ja että yhteisöllisen asumisen asiakkaat saavat ne palvelut, jotka heille on myönnetty.

Vanhuspalvelulain keskeiset muutokset (1/2)

- THL:n velvollisuus seurata palvelujen laatua (24 a §)
- Johtamisella on myös tuettava työntekijöiden työhyvinvointia (21 §)
- Omavalvontaa on toteutettava toimintayksikön päivittäisessä toiminnassa, mukaan lukien myös henkilöstön riittävyyden jatkuva seuranta (23 § 1).
- Toimintaa on kehitettävä asiakkailta ja henkilöstöltä kerättävän palautteen ja lisäksi henkilöstön riittävyyttä koskevien tietojen perusteella (23 § 3)
- Iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen sosiaalihuollon laitoshoidon poistetaan viiden vuoden siirtymäajan jälkeen (14, 14 a, 15 b §)
- Täsmennetään iäkkäälle henkilölle sosiaalihuoltolain mukaisesti nimetyn omatyöntekijän tehtäviä (17 §)

Vanhuspalvelulain keskeiset muutokset (2/2)

- Täsmennetään säännöstä palvelusuunnitelmasta. Palvelut on suunniteltava niin, että ne vastaavat määrältään, sisällöltään ja ajoitukseltaan iäkkään henkilön tarpeita. Suunnitelmaan on kirjattava iäkkään henkilön tarve saada esimerkiksi turva-
auttamispalvelua, yöaikaista kotihoitoa tai molempia (16 § 2)
- Yhdenmukaistetaan päätöksentekoa koskeva säännös SHL 45 §:n mukaiseksi (18 § 2)
- Sosiaalipalvelujen riittävyyden määrittelyn perustana on pidettävä 15 §:ssä tarkoitettua palveluntarpeiden selvittämistä sekä 16 §:ssä tarkoitettua palvelusuunnitelmaa (18 § 3)
- Kunnan ja hyvinvointialueen otettava huomioon ikääntyneen väestön asumistarpeet strategisessa suunnittelussaan (5 §) sekä kannustettava ikääntyneitä asumisensa ennakointiin (12 §)

Voimaantulo

- Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023.
- läkkäiden sosiaalihuollon pitkäaikaisen laitoshoidon lopettamiseen liittyviä säännöksiä sovellettaisiin vasta siirtymäajan jälkeen eli 1.1.2028 alkaen.

Toimeenpanon tuki

- Ehdotettujen lakien toimeenpano kuuluu hyvinvointialueille sekä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajille.
- Uudistusten toimeenpanon tueksi STM tuottaa tiedotus- ja koulutusaineistoa ja toteuttaa koulutuksia yhteistyössä muun muassa THL:n, valvontaviranomaisten sekä palvelun järjestäjien ja tuottajien kanssa. Myös Vammaispalvelujen käsikirja tukena.
- Hyvinvointialueita tuetaan toimeenpanossa Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut –hankkeella.
- Toimeenpanoa valvovat Valvira ja avit.
- Toimeenpanossa tärkeää on eri sidosryhmien yhteisen näkemyksen muodostaminen säännösten soveltamisesta.
- Uudistusta ja sen toimeenpanoa koskeva aineisto kootaan STM:n verkkosivuille. Tämän ja muiden vireillä olevien lakiuudistuksen johdosta ministeriö myös päivittää antamaansa sosiaalihuoltolain soveltamisopasta (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2017:5)

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

**Kiitos
mielenkiinnostanne.**

